

PROGRAMSKA POLITIKA SOS DJEČJEG SELA

SOS DJEČJE
SELO
HRVATSKA

DIJETE
NA PRVOM
MJESTU!

TEMELJNO
USMJERENJE

OVA POLITIKA IZRAŽAVA STAJALIŠTE NAŠE ORGANIZACIJE O NAJBOLJIM PRISTUPIMA U RADU S DJECOM TE ODREĐUJE OKVIR DJELOVANJA U ORGANIZACIJI SOS DJEČJE SELO. PROVODE JE NAŠI DJELATNICI I OSTALI RELEVANTNI DIONICI IZ ORGANIZACIJE, A ONA UTJEČE NA SVE ASPEKTE RADA NAŠE ORGANIZACIJE.

POLITIKA SE IZRAĐIVALA U SKLADU S KORIJENIMA, VIZIJOM, MISIJOM I VRIJEDNOSTIMA ORGANIZACIJE SOS DJEČJE SELO ("TKO SMO MI"), TE S KONVENCIJOM UJEDINJENIH NARODA O PRAVIMA DJETETA.

NASTAJALA JE U KONZULTATIVNOM RAZVOJNOM PROCESU UZ SUDJELOVANJE I POVRATNE INFORMACIJE NACIONALNIH UDRUGA, UVAŽAVAJUĆI MIŠLJENJA MLADIH.

8. svibnja, 2009.

ZA ŠTO SE ZALAŽEMO: NAŠE TEMELJNO USMJERENJE

Usmjerenost na razvoj djeteta

SOS Dječje selo usmjereno je na razvoj djeteta u samostalnog i produktivnog člana društva. Razvoj djeteta do njegova punog potencijala najbolje se ostvaruje u brižnom obiteljskom okruženju. Uvažavajući ulogu djeteta u vlastitom razvoju, kao i ulogu njegove obitelji, zajednice, države i ostalih pružatelja usluga, surađujemo sa svim relevantnim dionicima kako bismo pronašli najprikladnija rješenja za djecu kojoj prijete opasnost od gubitka roditeljske skrbi, kao i za djecu bez roditeljske skrbi. Naše programske intervencije razvijamo i aktivnosti poduzimamo uzimajući u obzir specifičnu situaciju i najbolje interese svakog pojedinog djeteta. U suradnji s ostalim dionicima, oslanjamo se na postojeće resurse, inicijative i kapacitete, koje dodatno razvijamo tamo gdje je to potrebno. To nam pomaže da na svaku situaciju odgovorimo relevantnom mjerom, optimalno koristeći raspoložive resurse, čime snažnije utječemo na položaj djece u našoj ciljnoj skupini.

UVOD

Globalna dobrotvorna mreža kao što je SOS Dječje selo može ostati živa i dinamična samo ako kontinuirano ulaže napor da odgovori na promijenjene okolnosti u određenom društvu te da prihvati nove izazove u interesu dobrobiti djece. Uz taj stalni proces prilagodbe različitim socijalnim realnostima u svijetu, rad SOS Dječjeg sela i ubuduće će biti usmjeren na ciljne razvojne aktivnosti u projektima i uslugama koje nudimo.

- Hermann Gmeiner -

A. KONTEKST I PODRUČJE PRIMJENE

Zdrav razvoj djeteta najbolje se ostvaruje u brižnom obiteljskom okruženju. Ovo stajalište je ujedno i početna točka naše vizije da “svako dijete ima svoju obitelj i odrasta u ljubavi, poštovanju i sigurnosti”. Istu misao nalazimo i u Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, koja obitelj prepoznaje kao “temeljnu skupinu u društvu i prirodno okruženje za razvoj i dobrobit... djece”, uz dodatak da “dijete, radi potpunoga i skladnog razvoja svoje osobnosti, treba rasti u obiteljskoj sredini, u ozračju sreće, ljubavi i razumijevanja” (Preambula Konvencije).

Svako dijete
ima svoju obitelj
i odrasta u ljubavi,
poštovanju
i sigurnosti

Osiguravanje zdravog razvoja djeteta u brižnom obiteljskom okruženju bilo je i ostaje glavni poticaj za razvoj ideje SOS Dječjeg sela. Ta ideja temelji se na odlučnosti da se pronađe najprikladnije rješenje za situaciju svakog djeteta u našoj ciljnoj skupini.

Od samih početaka, razvojem SOS-ovog obiteljskog modela za zbrinjavanje djece zagovarali smo obiteljski model skrbi za djecu koja su ostala bez skrbi u vlastitoj obitelji porijekla.

“Naš obiteljski pristup u SOS Dječjem selu počiva na četiri načela: Svako dijete treba majku, a najprirodnije odrasta s braćom i sestrama, u vlastitoj kući i uz podršku cijelog Sela” (Tko smo mi: Naša misija).

Polazeći od tih načela, dugi niz godina bili smo usredotočeni na pružanje stručne podrške SOS obiteljima koje djeluju u SOS Dječjim selima.

Oslanjajući se na bogato iskustvo na području obiteljskog modela zbrinjavanja djece, u novije vrijeme bavimo se i pružanjem primjerenih oblika podrške djeci pod rizikom gubitka roditeljske skrbi, s ciljem sprječavanja izdvajanja iz obitelji. Zahvaljujući tome što svojim programom sad uz SOS obitelji obuhvaćamo i obitelji porijekla, te uzimamo u obzir i druge mogućnosti zbrinjavanja obiteljskog tipa, danas možemo doprijeti do većeg broja ugrožene djece.

Naš programski ustroj je dugi niz godina bio definiran radom u različitim objektima (SOS obiteljske kuće, SOS Zajednice mladih, SOS škole, SOS Društveni centri, SOS zdravstveni centri), ali sad je programska politika SOS Dječjeg sela preusmjerena na sam program, koji na prvo mjesto stavlja razvojne potrebe i prava djeteta.

SOS Dječje selo ubuduće treba smatrati programom za razvoj djeteta, koji nudi intervencije po mjeri djece u našoj ciljnoj skupini. Svim intervencijama cilj je pomoći djeci da razviju svoj puni potencijal u brižnom obiteljskom okruženju (bilo da je riječ o obitelji porijekla ili o SOS obitelji), kako bi odrasli u samostalne i produktivne članove društva. Program SOS Dječjeg sela razvija se i provodi u suradnji s ostalim dionicima u zajednici.

PROGRAM SOS
DJEČJEG SELA
- Uvid u položaj
djece

B. CILJNA SKUPINA

Djeca pod rizikom gubitka roditeljske skrbi ili djeca bez roditeljske skrbi

Nedostatak brižnog obiteljskog okruženja realnost je u kojoj žive milijuni djece širom svijeta. Imajući to u vidu, SOS Dječje selo poduzima mjere u sljedećim situacijama:

- **Djeca pod rizikom gubitka roditeljske skrbi:** kad trpe zlostavljanje ili kad se zanemaruju njihove elementarne materijalne, emocionalne, zdravstvene i obrazovne potrebe, zato što osobe koje im pružaju skrb nemaju potrebne kapacitete ili želju da adekvatno skrbe za svoju djecu.
- **Djeca bez roditeljske skrbi:** kad ne žive s roditeljem, bez obzira na razloge ili okolnosti.

DEFINICIJE / TERMINOLOGIJA

Razvoj djeteta

Razvoj djeteta odnosi se na rast, učenje i razvoj od rođenja do odrasle dobi. Razvoj djeteta obuhvaća različite aspekte, kao što su tjelesni, emocionalni, intelektualni, socijalni, kulturni i duhovni.

Roditeljska skrb

Primarnu odgovornost za odgoj i razvoj djeteta imaju djetetovi pružatelji skrbi. To mogu biti biološki roditelj(i), član proširene obitelji, SOS mama/roditelj ili neka druga osoba koja preuzme ulogu roditelja. Tu ulogu može preuzeti i više osoba, ovisno o sastavu obitelji i kulturno primjerenim praksama.

Brižno obiteljsko okruženje

U brižnom obiteljskom okruženju, dijete može graditi čvrste, brižne i trajne odnose sa svojim roditeljima (ili drugim pružateljima skrbi), te s braćom i sestrama. Emocionalno i tjelesno blagostanje djeteta je osigurano; dijete može u potpunosti uživati u svom djetinjstvu i pripremati se za budućnost u kojoj ostvaruje svoj potencijal.

Uvažava se uloga djeteta u vlastitom razvoju, zbog čega je ono uključeno u odlučivanje o svom životu, u skladu sa svojom dobi, zrelošću i sposobnostima. Promiče se i podržava holistički razvoj djeteta. Mladima brižno obiteljsko okruženje pruža sigurno uporište za razvoj u samostalne i produktivne članove društva.

Obitelj porijekla podrazumijeva djetetovu biološku obitelj, uključujući članove obitelji s kojima je dijete u krvnom srodstvu. Takvu obitelj možda vode djetetovi biološki roditelji ili drugi odrasli srodnici (kao što su djedovi i bake, tete, stričevi, ujaci), a ponekad čak druga braća ili sestre.

Obitelji porijekla

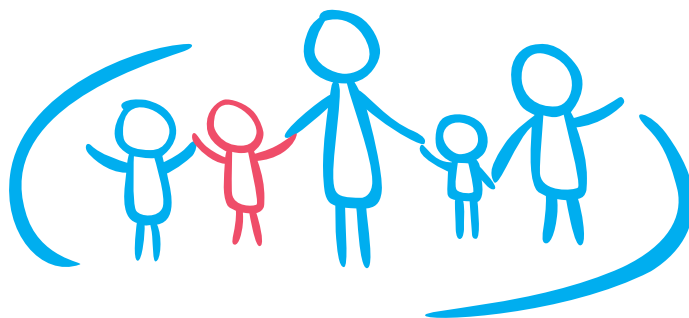
SOS obitelji zamjenske su obitelji za djecu koja su ostala bez roditeljske skrbi i ne mogu živjeti u svojim obiteljima porijekla, a kojima je dugoročni smještaj u najboljem interesu. SOS obitelj vode SOS mame/roditelji, a ustrojava ih i podupire SOS Dječje selo.

SOS obitelji

Osim SOS obitelji, postoje i drugi oblici skrbi izvan vlastite obitelji koji djetetu nadomještaju obiteljsko okruženje, kao što je, na primjer, udomiteljstvo. Takve oblike smještaja može organizirati SOS Dječje selo ili neki drugi dionik.

Ostali oblici obiteljskog modela skrbi

NAČELA (načela našeg rada s djecom, obiteljima i zajednicama)

PROGRAM SOS
DJEČJEG SELA
– razvoj djeteta u
brižnom obiteljskom
okruženju

Vjerujemo da se razvoj djeteta najbolje ostvaruje

- ... u brižnom obiteljskom okruženju
- ... uz podršku snažnih socijalnih mreža
- ... kad sve svoje odluke i postupke zasnivamo na najboljim interesima djeteta
- ... kad uključujemo djecu u pronalaženje rješenja za izazove s kojima se suočavaju u životu

SOS Dječje selo kao program za razvoj djeteta počiva na četiri načela našeg modela zbrinjavanja djece u SOS obitelji. Ta načela predstavljaju podlogu za naš rad s obiteljima, a daljnju nadogradnju dobivaju kroz provedbu programa SOS Dječjeg sela.

Naš program polazi od sljedećih načela:

Razvoj djeteta u
brižnom obiteljskom
okruženju

1. USMJERENI SMO NA RAZVOJ DJETETA U BRIŽNOM OBITELJSKOM OKRUŽENJU

Cilj našeg programa jest razvoj djeteta u brižnom obiteljskom okruženju. Osobito nastojimo promicati i sačuvati *brižni* element obiteljskog okruženja, tako da svako dijete ima brižnog roditelja (ili, kao alternativu, pružatelja skrbi u roditeljskoj ulozi) koji može voditi i potpomagati razvoj djeteta. Također nastojimo da braća i sestre ostanu zajedno, osim u onim slučajevima gdje to nije u njihovom najboljem interesu. U brižnom obiteljskom okruženju, obitelj stvara dom u kojem djeca imaju istinski osjećaj sigurnosti i pripadnosti. Uporište za to nalazimo u...

- Mami: svako dijete ima brižnog roditelja
- Braći i sestrama: obiteljske veze razvijaju se prirodno
- Kući: svaka obitelj stvara svoj dom

Jačanje socijalnih
sustava podrške
djeci

2. JAČAJU SE SOCIJALNE MREŽE PODRŠKE DJECI I NJIHOVIM OBITELJIMA

Djeca i njihove obitelji dio su zajednice. Uvažavajući ulogu, kapacitete, resurse i postojeće inicijative svih relevantnih dionika u zajednici, surađujemo s njima na razvijanju snažnih sustava socijalne podrške djeci i njihovim obiteljima. Kroz suradnju s vladom, zajednicom i ostalim pružateljima usluga, pomažemo im da ispune svoje obaveze prema djeci. Kroz suradnju s ostalim dionicima, razvijaju se sveobuhvatne socijalne “sigurnosne mreže” i savezi za zaštitu i promicanje dječjih prava. Uporište za to nalazimo u...

- Selu: SOS obitelj dio je zajednice

Uvijek polazimo
od najboljih interesa
djeteta

3. NAJBOLJI INTERESI DJETETA PREDSTAVLJAJU TEMELJ SVIH ODLUKA I POSTUPAKA

Analiza situacije djeteta i razmatranje mjera u najboljem interesu djeteta početna su točka za nalaženje pravog odgovora na djetetovu situaciju. Oslanjajući se na analizu i raspoložive resurse, razvijamo naš program i izrađujemo rješenja “po mjeri” za djecu u našoj ciljnoj skupini.

Sudjelovanje djece

4. DJECA SU UKLJUČENA U NALAŽENJE RJEŠENJA ZA IZAZOVE S KOJIMA SE SUOČAVAJU U ŽIVOTU

Uvažavamo činjenicu da djeca imaju ulogu u odlučivanju o svojim razvojnim potrebama i u zastupanju vlastitih prava. Djecu se obavještava i konzultira u svim procesima odlučivanja koji se tiču njihovog života, uz dužno poštovanje prema njihovim stavovima, te u skladu s njihovom dobi, zrelošću i sposobnostima. Djeci se pruža mogućnost da izraze svoje mišljenje i nauče važne životne vještine kao što su komunikacija, suradnja i rješavanje problema. Djecu se potiče da preuzmu odgovornost i da poštuju prava drugih ljudi.

IMPLIKACIJE (koje proizlaze iz načela)

Stavljanje djeteta na prvo mjesto ima određene implikacije za naš rad, u smislu načina na koji pristupamo razvoju i vođenju našeg programa, kao i načina na koji pristupamo radu s djecom i njihovim obiteljima u sklopu našeg programa.

Naš rad
s djecom

Konceptualni okvir djelovanja u SOS Dječjem selu:

ŠTO VJERUJEMO

- Razvoj djeteta najbolje se odvija u brižnom obiteljskom okruženju.
- Djetetovi roditelji snose najveću odgovornost za odgoj i razvoj djeteta (članak 18., Konvencija UN-a o pravima djeteta).
- Država snosi glavnu odgovornost za promicanje i zaštitu dječjih prava.
- Dijete kojemu je privremeno ili trajno uskraćena obiteljska sredina ima pravo na posebnu zaštitu i pomoć države te na osiguravanje zamjenske zaštite (članak 20., Konvencija UN-a o pravima djeteta).
- Organizacije civilnog društva, kao što je organizacija SOS Dječje selo, imaju obaveze vezane za dječja prava. Suradnja s vladinim tijelima omogućava nam da podržimo državu u ispunjavanju njezinih obaveza vezanih za dječja prava.

ŠTO ČINIMO

- Usmjerenost na jednu jasno određenu ciljnu skupinu; konkretno, na djecu kojoj prijete gubitak roditeljske skrbi i djecu koja su izgubila roditeljsku skrbi.
- Jedan integrirani program, kao platforma za razvoj paketa mjera podrške za rješavanje situacije djeteta.
 - Najbolji interesi djeteta čine temelj svih odluka i postupaka. Odgovor po mjeri za situaciju svakog pojedinog djeteta, ovisno o raspoloživim resursima.
 - Nadogradnja na postojeće kapacitete i inicijative u zajednici.
 - Podrška obitelji, zajednici i državi radi jačanja njihovih kapaciteta za pružanje pomoći djeci i obiteljima.
 - Prepoznavanje uloge djeteta, kao i uloge odgovornih tijela te drugih pružatelja usluga, u ispunjavanju razvojnih potreba djeteta i zastupanju djetetovih prava.
- Organizacija paketa podrške za obitelji porijekla djece kojoj prijete gubitak obiteljske skrbi, kako bi se spriječilo izdvajanje djece iz njihovih obitelji.
- Pružanje kvalitetnih alternativnih usluga obiteljskog modela skrbi, prvenstveno kroz SOS obitelji, radi osiguravanja posebne zaštite i pomoći za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi.
- Zagovaranje prava djece bez roditeljske skrbi ili pod rizikom gubitka roditeljske skrbi. Osvještavanje odgovornih tijela po pitanju njihovih obaveza prema takvoj djeci i naponi da se unesu promjene u politike i prakse koje ugrožavaju dječja prava.

Jedan integrirani
program

KAKAV ISHOD OČEKUJEMO

- Poboljšani kapacitet djetetove obitelji da pruži zaštitu i skrb djetetu i tako spriječi izdvajanje djeteta iz obitelji porijekla.
- Pojačana posebna zaštita i pomoć za djecu koja su privremeno ili trajno lišena skrbi svoje obitelji porijekla.
- Ispunjavanje razvojnih potreba djeteta.
- Učinkovitost u našem radu, kroz relevantne, fleksibilne i kvalitetne intervencije.
- Učinkovitost u našem radu, kroz najoptimalniju primjenu raspoloživih resursa.
- Jači utjecaj na položaj djece u našoj ciljnoj skupini.

PRIKAZ PROGRAMA SOS DJEČJEG SELA ZA RAZVOJ DJETETA

PROGRAM SOS
DJEČJEG SELA:
Što činimo

RAZVOJ DJETETA U BRIŽNOM OBITELJSKOM OKRUŽENJU
temelji se na sudjelovanju djece, suradnji s ostalim dionicima te
postojećim kapacitetima i inicijativama

Razvoj mjera
za pomoć djeci

Program SOS Dječjeg sela razvija mjere za pomoć djeci u našoj ciljnoj skupini, u suradnji s ostalim dionicima. Te mjere pomažu obiteljima da ojačaju tako da mogu osigurati brižno obiteljsko okruženje za razvoj svoje djece.

RAZVOJ DJETETA

Razvoj djeteta u brižnom obiteljskom okruženju podupire se ostvarivanjem sljedećih prava preživljavanja i razvojnih prava:

SKRB: Neposredna skrb, zaštita, hrana i pravilna prehrana, smještaj.

ŠKOLOVANJE: Formalno, neformalno i izvanškolsko obrazovanje.

ZDRAVLJE: Preventivna i aktivna zdravstvena zaštita, kao i psihosocijalna podrška.

OBITELJI S KOJIMA RADIMO

SOS Dječje selo radi s različitim vrstama obitelji, uključujući:

- **Obitelji porijekla:** U kojima dijete pod rizikom gubitka roditeljske skrbi može ostati sa svojom obitelji, koja dobiva pomoć kako bi mogla pružati djelotvornu skrb i zaštitu svom djetetu.
- **SOS obitelji:** U kojima se dijete koje je izgubilo roditeljsku skrb može razvijati u brižnom obiteljskom okruženju osiguranome od strane SOS Dječjeg sela. SOS mama/roditelj vodi SOS obitelj i direktno je odgovorna za odgoj i razvoj svakog pojedinog djeteta.
- **Drugi oblici obiteljskog modela skrbi:** U kojima se dijete koje je izgubilo roditeljsku skrb može razvijati u brižnom obiteljskom okruženju koje nije SOS obitelj. Takav smještaj može organizirati SOS Dječje selo ili pak neki drugi dionik.

PROGRAMSKE INTERVENCIJE

OSNOVNE USLUGE – podrška djetetu

IZGRADNJA KAPACITETA – podrška obiteljima i zajednicama

ZAGOVARANJE – poboljšanje politike i prakse

SOS CHILDREN'S
VILLAGE
PROGRAMME-
How we respond

U samom programu, konkretne mjere poduzimaju se kroz tri vrste intervencija:

- I. Osnovne usluge, koje se nude radi ostvarenja djetetovog prava na preživljavanje, zaštitu, razvoj i sudjelovanje.
Tu je uvijek uključeno školovanje i osiguravanje snažne podrške kako bi dijete moglo razviti znanja i vještine potrebne za odrastanje u samostalnu odraslu osobu. Naše obrazovne intervencije također su usmjerene na ostalu djecu iz zajednice čije je pravo na školovanje ugroženo.
- II. Izgradnja kapaciteta za podršku pružatelja skrbi, obitelji, zajednica i ostalih odgovornih tijela i pružatelja usluga kako bi izgradili stavove, znanja, vještine, resurse, sustave i strukture za zaštitu i skrb o djeci.
Osiguravanjem obuke za gore navedene skupine i razmjenu znanja s njima, pomažemo im da pojačaju svoju sposobnost poduzimanja prikladnih mjera za pomoć svakom pojedinom djetetu. To uključuje podršku koja se pruža odgovornim tijelima i drugim pružateljima alternativnih usluga zbrinjavanja djece radi promicanja i osiguravanja razvoja djece u brižnom obiteljskom okruženju. Uz to, pružateljima usluga školovanja pomaže se da razviju kapacitet za pružanje relevantnih usluga.

Osnovne usluge

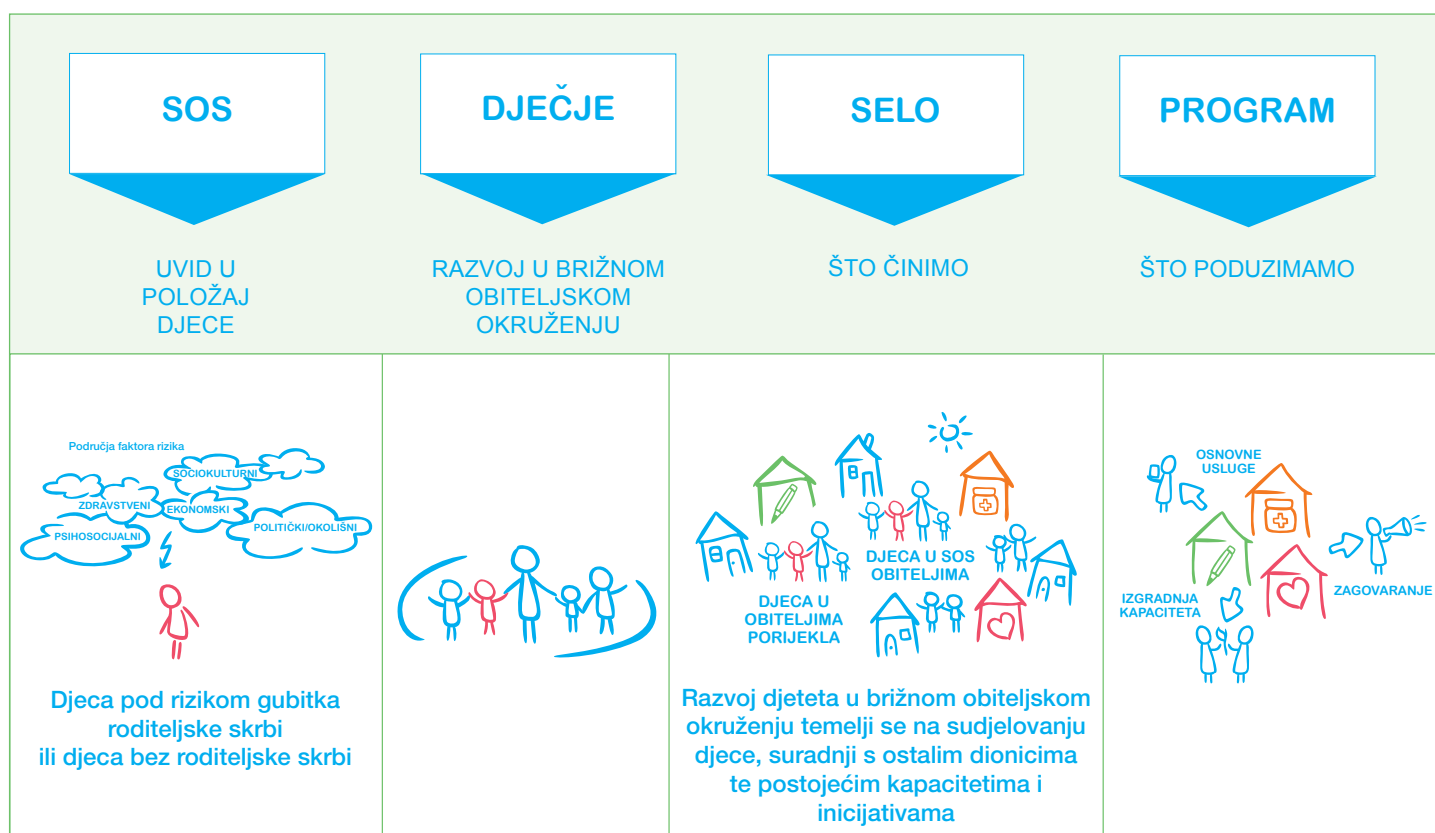
Izgradnja kapaciteta

Zagovaranje

III. Zagovaranje radi općeg poboljšanja situacije djece u našoj ciljnoj skupini, mijenjanjem politika i praksi koje ugrožavaju njihova prava. Podižemo svijest o njihovim obavezama kod odgovornih tijela, osobito kod vlade kao primarnog odgovornog tijela. Promičemo kvalitetan obiteljski model skrbi zajedno s drugim pružateljima alternativnih oblika skrbi o djeci. Kao aktivni sudionici civilnog društva, osnivamo i podržavamo pokrete koji mogu dovesti do održive socijalne promjene na korist djece u našoj ciljnoj skupini.

Odgovornost za pružanje konkretnih usluga

Konkretno usluge i aktivnosti unutar navedenih mjera pružaju oni pojedinci, organizacije ili ostali pružatelji usluga koji su to dužni činiti i/ili koji su u najboljem položaju da to učine. Ponekad je to SOS Dječje selo, a ponekad neki drugi dionik. Odgovornost za pružanje konkretnih usluga jasno se određuje tijekom izrade programa na razini konkretnog projekta, a revidira se tijekom evaluacija programa. Izgrađujemo formalna i/ili neformalna partnerstva s ostalim dionicima, udružujući snage kako bismo osigurali da djeca iz naše ciljne skupine imaju pristup širokom rasponu relevantnih usluga i kako bismo sklapali saveze za zaštitu dječjih prava.

BIBLIOGRAFIJA:

- Ainsworth, F. (1997.). Family Centered Group Care: Model Building. Ashgate: Aldershot
- Bowlby, J. (1988.). A secure base: Parent-child attachment and healthy human development. New York: Basic Books. Brookfield, USA, Singapore, Sydney.
- Gmeiner, H. (2000.) Hermann Gmeiner: The SOS Children's Villages: SOS-Kinderdorf. Innsbruck, Munich
- SOS-Kinderdorf International (2008.). A Child's Right to a Family: Innsbruck, Austria.
- SOS-Kinderdorf International (2008.). Brand Book. A loving home for every child: Innsbruck, Austria.
- SOS-Kinderdorf International (2003.). Tko smo mi: Korijeni, vizija, misija i vrijednosti SOS Dječjeg sela: Innsbruck, Austrija.
- UNICEF (2007.b) The State of the World's Children. Executive summary.
- United Nations (2007.a) The Millennium Development Goals Report.
- United Nations (1990.), Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta.

IMPRESUM:

IZDAVAČ I UREDNIŠTVO: SOS-Kinderdorf International,
Hermann-Gmeiner-Str. 51, P.O. Box 209, A-6010 Innsbruck, Austria

UREDNICI: Međunarodni tim za programsku politiku SOS Dječjeg sela

FOTOGRAFIJE: Claire Ladavicius, Dominic Sansoni, Iván Hidalgo

PRIJEVOD: SOS-Kinderdorf International, Jezična služba

TISAK: Lamprechter, Innsbruck

GRAFIČKA OBRADA: Communications

SOS DJEČJE SELO NA INTERNETU www.sos-childrensvillages.org

BRIŽAN DOM ZA SVAKO DIJETE

www.sos-dsh.hr

